

Afzenders:

Agractie Nederland

St. Stikstofclaim

Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV)

LTO Gelderland

Nederlandse Vakbond Pluimveehouders (NVP)

Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV)

Tree Centre Opheusden (TCO)

Gelders Agrarisch Jongeren Kontakt (GAJK)

FDF Gelderland

Aan het College van Gedeputeerde Staten provincie Gelderland

CC: de Provinciale Staten van de provincie Gelderland

- Per e-mail verzonden –

Datum: 16-09-2025

Betreft: Reactie op uw communicatie aan bewoners, boeren, grondeigenaren en bedrijven inzake Natura 2000-gebieden

Geacht college,

Naar aanleiding van uw recente brieven aan bewoners, boeren, grondeigenaren en bedrijven in de omgeving van de Natura 2000-gebieden de Veluwe, de landgoederen Brummen en Bekendelle en Willinks Weust bij Winterswijk, voelen wij ons als ondergetekende organisaties, vertegenwoordigers van vele boeren in deze regio's, genoodzaakt om formeel te reageren op uw plannen.

Onverantwoorde framing

Voorafgaand aan onze inhoudelijke reactie willen wij onze ernstige zorgen uitspreken over de toonzetting in uw brieven. De zinsnede dat er bijna geen vergunningen meer kunnen worden afgegeven voor nieuwe woningen, veilige wegen en uitbreiding van bedrijven vanwege de stikstofproblematiek wekt in hoge mate de indruk dat de veehouderij in deze gebieden daarvoor verantwoordelijk is en draagt bij aan een onwenselijke polarisatie tussen burgers en boeren. Het zal u dan ook niet verbazen dat de brieven tot veel woede leiden bij met name agrarische ondernemers. Een dergelijke framing achten wij onverantwoord en wijzen wij nadrukkelijk af.

Doormodderen met de huidige regelgeving

De aanpak van de stikstofproblematiek in Gelderland lijkt in sterke mate op de aanpak van de ministeriele commissie onder leiding van Minister-president Schoof (MCEN) en ook op de aanpak zoals geschetst in het Bouwstenenplan van LTO Nederland, NAJK, IPO, VNG en de UvW.

Die aanpak is gestoeld op het wettelijk invoeren van generieke bedrijfsspecifieke emissieplafonds voor alle veehouderijbedrijven in Nederland, met daarnaast strengere bedrijfsspecifieke plafonds in zones rond stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden. In 2035 zouden bedrijven met hun emissie onder die plafonds moeten zitten op straffe van een sanctie. Mogelijk komt er ook nog een tussendoelstelling voor 2030. Doelsturing wordt gezien als **de** oplossing voor agrarische ondernemers om in 2035 onder de plafonds te komen. Het sleutelwoord in dezen is het woord “geborgd”. Met zo’n aanpak hoopt de MCEN en u blijkbaar ook, externe en interne saldering weer mogelijk te maken.

Wij hebben, zoals meermalen betoogd, grote twijfels over deze aanpak. De grote vraag is of rechters en de Raad van State mee zullen gaan in de redenering van voornoemde organisaties dat met zo’n aanpak het additionaliteitsprobleem is opgelost, met name gezien de stringente uitspraken van de Raad van State op 18 december 2024.

Nog afgezien van de ingewikkelde en bureaucratische constructies die bij extern salderen om de hoek komen kijken, zal elke individuele vergunningsaanvraag op zijn merites beoordeeld moeten worden en zolang gebieden (ver) boven de KDW zitten – en dat zal mede door depositie uit het buitenland nog lang het geval zijn – is de kans groot dat de stikstofruimte van saldogevers ten goede moet komen aan de natuur.

Illustratief voorbeeld: Brummen

Een nadere analyse van het gebied Brummen toont de beperkingen van het voorgestelde stikstofbeleid. In dit gebied bedraagt de totale stikstofdepositie 1606 mol/ha/jaar, waarvan maar liefst 29,7% afkomstig is uit het buitenland. Dit impliceert dat een aanzienlijk deel van de depositie buiten nationale beïnvloedingssfeer valt, terwijl de provincie desondanks inzet op lokale reductie binnen een zone van 500 meter rondom Natura 2000-gebieden.

Binnen dit gebied bevinden zich habitats met zeer lage Kritische Depositiewaarden, waaronder zwak gebufferde vennen met een KDW van 571 mol, zure vennen met een KDW van 714 mol, blauwgraslanden met een KDW van 786 mol en vochtige heide met een KDW van 500 mol.

Gelet op deze waarden is het evident dat zelfs minimale stikstofemissie binnen deze stroken als significant wordt aangemerkt. De kans dat vergunningverlening wordt vlotgetrokken door het instellen van 500 meter zones met een forse vermindering van de stikstofuitstoot is dan ook uiterst gering. De structurele overschrijding van de KDW en het aandeel buitenlandse depositie maken het vrijwel onmogelijk om via lokale

maatregelen aan de vereisten van artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn te voldoen.

Dit voorbeeld onderstreept dat het voorgestelde zoneringsbeleid niet alleen juridisch kwetsbaar is, maar ook ecologisch en praktisch ontoereikend. Wij kunnen soortgelijke analyses maken voor andere gebieden, waarbij telkens blijkt dat de beleidsmatige inzet op reductie binnen vaste zones geen oplossing biedt voor de impasse in vergunningverlening.

Bovendien blijkt uit door uw provincie vrijgegeven bodemanalyses, onder andere van de Veluwe, dat de pH-waarden van grondmonsters boven de gestelde streefniveaus liggen. Dit ondermijnt de veronderstelling van verzuring als gevolg van ammoniakdepositie.

Alternatief

Ons grote bezwaar tegen het beleid van zowel LVVN als van de provincies is dat het gebaseerd is en blijft op de huidige regelgeving en de daarop gebaseerde jurisprudentie. In onze ogen is dit een heilloze weg. Nog afgezien van het feit dat er ook wordt doorgemodderd met het failliete Aerius systeem.

Willen we uit de impasse komen dan zal de regelgeving aangepast moeten worden. Dat betekent het vervangen van de KDW doelstellingen in de Omgevingswet door Instandhoudingsdoelstellingen en het inkaderen van het begrip significante invloed (artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn) door het instellen van een wetenschappelijk onderbouwde en beleidsmatig vastgestelde drempelwaarde in de vorm van significantiestroken van 250 meter langs stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden. Diverse onderzoeken tonen aan dat bij emissie binnen de 250 meter van een gevoelig gebied sprake kan zijn van een significante depositie op het naastgelegen natuurgebied. Bij emissie van bedrijven op een grotere afstand is dat niet het geval. De emissie van deze bedrijven kan wel bijdragen aan de achtergronddepositie op natuurgebieden, maar over de mate waarin bestaan nog grote verschillen van inzicht.

Wij beseffen dat ook bij dit voorstel binnen de stroken emissie gereduceerd zal moeten worden. Maar er zijn principiële verschillen tussen de significantiestroken van Agractie en de bufferzones van de provincie Gelderland (en LVVN).

- a. Bij het instellen van significantiestroken is buiten de stroken geen passende beoordeling bij projecten meer nodig en kan de vergunningverlening weer op gang komen. Externe en interne saldering – waar LVVN en de provincie Gelderland op gokken – is bij het voorstel van Agractie niet aan de orde.
- b. Het woord “borging” speelt in het Agractie voorstel een veel minder grote rol dan bij de voorstellen van LVVN en de provincie Gelderland. Het instellen van bedrijfsspecifieke plafonds en het opleggen van strenge regels is in onze ogen helemaal niet nodig.
- c. Stimuleren met geld is het instrument waarmee emissiereductie binnen significantiestroken op gang kan en dient te worden gebracht. Dat geldt trouwens ook voor gebieden buiten de stroken om de achtergronddepositie

naar beneden te krijgen, maar dan wel op plaatsen waar, en op een manier waarbij, dat bewezen effectief is.

- d. Wij zijn van mening dat significantiestroken in agrarisch gebruik dienen te blijven. Daaronder verstaan wij nadrukkelijk dat een goede landbouwpraktijk mogelijk blijft. Bedrijven binnen deze stroken moeten ruimhartig worden ondersteund bij innovatie, verplaatsing, opkoop, omschakeling en extensivering, en dat nadrukkelijk zonder dwang.
- e. Het voorstel van Agractie maakt niet alleen bedrijfsontwikkeling mogelijk maar ook het komen tot adequate vergunningen – voor zover nodig – voor alle veehouderij en ander bedrijven die door gerechtelijke uitspraken zonder rechtsgeldige vergunning zitten (PAS melders, interimers, positieve weigeraars en vele anderen).

De vraag is of een provincie – los van het rijk – zelfstandig significantiestroken kan instellen binnen de huidige rijks- en provinciale regelgeving. Zo ja, doe dat dan, als een voorbeeld voor andere provincies. Zo nee, pleit dan met ons bij zowel bij de MCEN als bij het IPO voor deze fundamentele beleidsomslag.

Doorgaan op deze heilloze weg

Als de provincie desalniettemin toch wil doorgaan op deze in onze ogen heilloze weg doe dan tenminste het volgende:

- a. Conformeer u aan het beleid van de MCEN die spreekt over bufferzones van 250 meter en niet over 500 meter. Zie startpakket MCEN.
- b. Geef duidelijkheid over de voorgenomen regels die gaan gelden binnen de zones. Wij gaan ervan uit dat de alle opgehaalde reacties van inwoners en ook van ons als organisaties meegenomen en/of verwerkt worden in de beleidsstukken.
- c. Bied bewoners, boeren, grondeigenaren en bedrijven binnen de zones ruimhartig geld aan, zowel ter compensatie van het waarde verlies van hun opstallen en gronden (planschadevergoeding) als voor het stimuleren van emissiereductiemaatregelen. Zie het lijstje van mogelijkheden hierboven.
NB Voor de Veluwe is in het startpakket van de MCEN al € 300 miljoen vrijgemaakt voor maatregelen binnen 250 meter zones langs stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden in/langs de Veluwe.
- d. Ga met iedere individueel bedrijf in gesprek over mogelijkheden, onmogelijkheden en perspectief.
- e. Stop vooralsnog met het openstellen van extern salderen. Nog afgezien van de bureaucratische en juridische haken en ogen die vastzitten aan de Gelderse systematiek biedt deze vorm van extern salderen geen mogelijkheden voor de agrarische sector. Integendeel.
 - a. Door de hoge afromingspercentages zal vrijwel geen enkel agrarisch bedrijf hier iets mee kunnen, niet ontwikkelen, niet legaliseren.
 - b. Door geen schot te plaatsen tussen NH₃ en NO_x is de kans groot dat bedrijven buiten de veehouderij NH₃ ruimte gaan opkopen om daarmee

extern te kunnen salderen. Wij vinden dat een zeer ongewenste ontwikkeling.

Procedurele kanttekeningen en vervolgstappen

Wij constateren dat het proces rondom uw plannen gefaseerd en gespreid in de tijd is opgezet, mogelijk met het oog op het beperken van planschadeclaims. Deze werkwijze achten wij onzorgvuldig en misleidend richting betrokken inwoners en ondernemers. Transparantie en rechtszekerheid dienen voorop te staan in bestuurlijke besluitvorming.

Uit uw gepubliceerde documenten blijkt dat circa 16.000 hectare landbouwgrond in de betreffende gebieden wordt beperkt in gebruik, met als gevolg dat deze op termijn niet langer voldoet aan de eisen van goede landbouwpraktijk waardoor ondernemers opbrengsten mislopen en/of schade oplopen door de sterke mate van waardedaling van hun grond. Het voorgestelde beleid maakt het dan onmogelijk om op verantwoorde wijze een agrarische bedrijfsvoering voort te zetten.

Wij zijn graag bereid om met Gedeputeerde Staten van Gelderland in gesprek te gaan over onze zienswijze op de Gelderse plannen. Tegelijkertijd behouden we ons het recht voor om namens onze achterban alle directe en indirecte schade, voortvloeiend uit uw beleid, bij u te claimen. Daarbij maken wij de kanttekening dat een minder optimaal gebruik van landbouwgrond, zoals hierboven beschreven, ook onder deze schade gerekend dient te worden. Indien u uw plannen voortzet zonder wezenlijke aanpassing, zullen wij juridische en bestuurlijke stappen overwegen om de belangen van onze leden te beschermen.

Hoogachtend,

Erik Luiten *Vertegenwoordiger Agractie in Gelderland*

Alien van Zijtveld *Voorzitter Agractie Nederland*

Jan Cees Vogelaar *Voorzitter Stichting Stikstofclaim*

Dirk Jan Schoonman *NMV Gelderland*

Harmen Endendijk *Voorzitter NMV*

Martien Nilissen *Vice Voorzitter LTO Gelderland*

Bart-Jan Oplaat *Voorzitter NVP*

Linda Verriet *Voorzitter POV*

Goos Cardol *Voorzitter TCO*

Mart Wagenvoort *Voorzitter GAJK*

Geert Leusink *FDF Gelderland*